

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนเบาหวาน แกดำวิทยา (กศน.) จังหวัดมหาสารคาม

DEVELOPMENT OF KAEDAM DIABETIC REMISSION SCHOOL

วิภาวดี หอมทอง

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
โรงพยาบาลแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

บทนำ (Introduction)

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

โรคเบาหวานเป็นปัญหาสาธารณสุขระดับโลก WHO (2025)

- ผู้ป่วยทั่วโลกกว่า 422 ล้านคน → คาดว่าเพิ่มเป็น 700 ล้านคนในปี 2045
- ประเทศไทย พบโรคเบาหวานติดอันดับต้น ๆ ของ NCDs นโยบาย “NCDs ดีได้ด้วยกลไก อสม.” ของกระทรวงสาธารณสุข
- เป้าหมาย คือ ลดภาระโรค และส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม

ข้อมูลทั่วไป อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

คำขวัญอำเภอแกลง

“ หลวงปู่จ้อยคู่เมือง ลือเลื่องอ่างแกลง
งามล้ำกุโนนพระ ศิลปะงานไม้ไฟ
กบใหญ่มากมี ของดีสมุนไพร์ ”

ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัด 24 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ.เมือง จ.มหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ.เมือง จ.มหาสารคาม

อำเภอแกลง

5 ตำบล 88 หมู่บ้าน
7,062 หลังคาเรือน

อำเภอวาปีปทุม

1 ตำบล 10 หมู่บ้าน
892 หลังคาเรือน

พื้นที่ 165.50 ตร.กม.

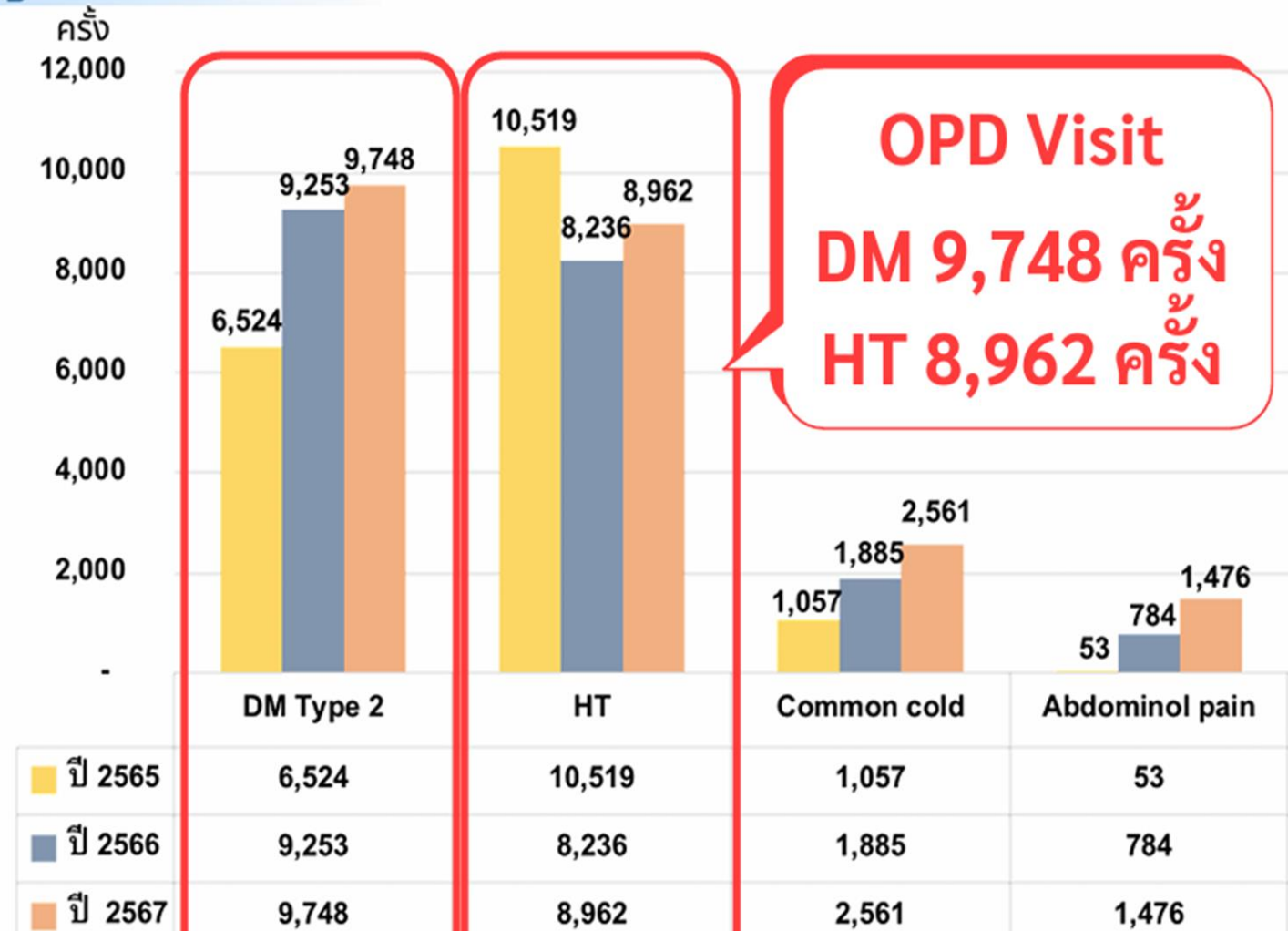
บริการ

KAEDAM HOSPITAL
สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็น
ทีม

ข้อมูลผู้มารับบริการ อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม

5 อันดับโรคผู้ป่วยนอก

การดูแลผู้ป่วยเบาหวานรูปแบบเดิม

แพทย์ต้องตรวจรักษา

ผู้ป่วยโรคเบาหวาน

และความดันโลหิตสูงทุกคน
ทั้งผู้ป่วยที่คุมได้ดีและคุมได้ไม่ดี

- เกิดปัญหาความแออัดในโรงพยาบาล
- ผู้ป่วยที่คุมได้ดีมักได้รับยาตาม
แผนการรักษาเดิม (Refill)

ผู้บริหารส่งไปอบรมโรงเรียนเบาหวานพิมาย

KAEDAM HOSPITAL
สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

พยาบาล, โภชนากร

นายกอบต.โนนภิบาล, นักวิชาการสาธารณสุข
, ครูเกษียณ

นักเรียนเข้าเรียนไม่ต่อเนื่อง

จัดตั้งร.ร.เบาหวานตำบลโนนภิบาล

สื่อการเรียนการสอนเป็นแฟ้มและใบงานไม่สะดวกพกพาเปิดอ่านลำบาก

จากปัญหาจึงเป็นที่มา
ของการจัดตั้งโรงเรียน
เบาหวานวิทยา แบบกศน.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

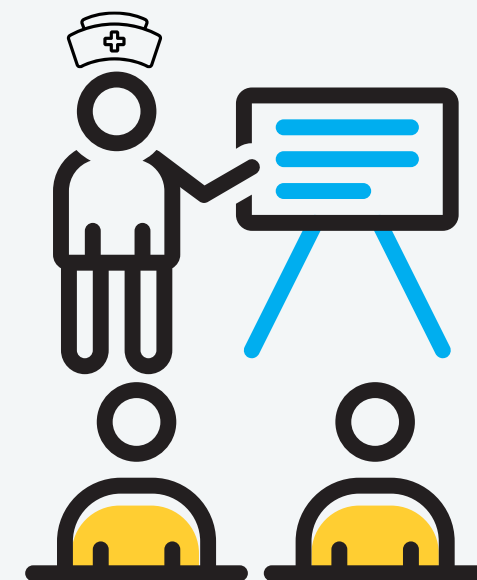

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงาน
โรงเรียนเบาหวานในพื้นที่
2. พัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
ให้เข้าสู่ภาวะสงบ
3. ประเมินผลของรูปแบบที่พัฒนานี้ขึ้น

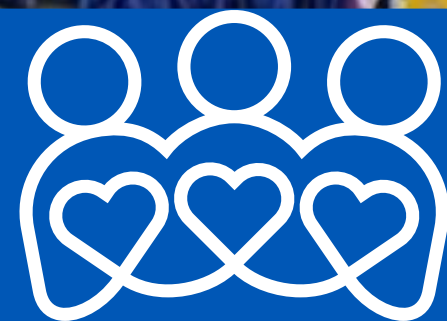

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

วิธีการศึกษา

วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ได้รับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลแกดดำ (เลขที่ 04/2568) ลงวันที่ 3 มกราคม 2568

การวิจัย 3 ระยะ:

- วิเคราะห์สถานการณ์ (สัมภาษณ์เชิงลึก)
- พัฒนารูปแบบ (PAOR: Plan, Act, Observe, Reflect)
- นำรูปแบบที่ได้ไปปฏิบัติและประเมินผล

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

1.วิเคราะห์สถานการณ์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา คือผู้ที่เคยดำเนินการ ร.ร.เบ้าหวานปี2567ได้แก่
เจ้าหน้าที่พยาบาล ,นักโภชนาการ, นักวิชาการสาธารณสุข ,
ผู้นำท้องถิ่น / อบต. อสม. และผู้ป่วยเบ้าหวาน รวมทั้งสิ้น 30 คน

2.การพัฒนารูปแบบ PAOR

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

- Plan เอาปัญหาที่ได้มาออกแบบ โดยใช้แนวคิด แนวทาง การดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ระยะสงบ
- ทฤษฎีการจัดการตนเอง และแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมมาเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ กิจกรรม
- Action เอาแนวทางที่ได้มาปฏิบัติกับกับผู้ป่วยเบาหวานจำนวน250คนในพื้นที่ตำบลโนนภิบาล
- Observe สังเกต ประเมินผล ปัญหาอุปสรรค
- Reflect การสะท้อนผลการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้

3. นำรูปแบบที่ได้ไปปฏิบัติและประเมินผล

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

กิจกรรมโรงเรียนเบาหวานแกดำวิทยา (กศน.)

ขั้นตอนปฏิบัติ รร. เบาหวานแกดำวิทยา (กศน.)

ผู้ป่วยเบาหวานที่สนใจเข้าร่วม / ไม่มีโรครุนแรง /
ไม่เป็น CKD4,5

สมัครที่ อสม. ประจำหมู่บ้าน

เข้ารับการประเมิน + รับสมุด +
จับคู่ กับ ครูพี่เลี้ยง (อสม.)

ศึกษา "5 ขั้นตอนหยุดยาเบาหวาน"
โดยมี ครูพี่เลี้ยงช่วย

ลงมือปฏิบัติหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
สุขภาพ

สอบ : DTX q 1 wk * 3 mo then DTX q 1
mo (ช่วงลดยา)

อสม. รายงานทางไลน์ +
รพ.สต. ช่วยกำกับติดตาม
และประเมินผลเบื้องต้น

DTX < 100 /hypoglycemia → รายงานแพทย์ลดยา
หากมีอาการผดผื่นรุนแรง/ภาวะแทรกซ้อน → 1669 /
ฉุกเฉิน รพ.แกดำ (สมุดหน้าสุดท้าย)

- การดูแลผู้ป่วยเบาหวานเข้าสู่ภาวะสงบ
- ทฤษฎีการจัดการตนเอง
- แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม
- นำรูปแบบที่ได้มาใช้กับผู้ป่วยเบาหวาน 250 คน
- โดยออกแบบกิจกรรมร่วมกับชุมชน

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนประเมินผล

1. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง โดยเป็นผู้ป่วยเบาหวานที่สมัครเข้าโรงเรียนเรียนเบาหวานโดยสมัครใจ จำนวน 52 ราย
2. เก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 ราย

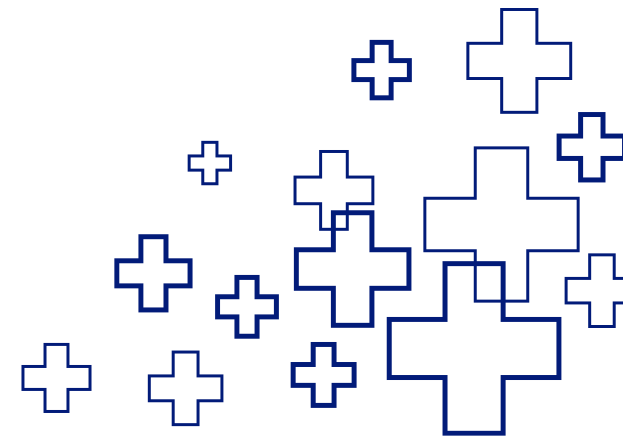

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

ผลการศึกษา

(เชิงคุณภาพ)

- รูปแบบสอดคล้องกับวิถีชุมชน
- ใช้สมุดคู่มือ + การติดตามโดย อสม.
- ระบบ Line รายงานระดับน้ำตาล
→ แพทย์ปรับยาได้เรียลไทม์
- ส่งเสริมการดูแลตนเอง
และลดการพึ่งพายา

ตารางบันทึกสุขภาพ					
วันที่บันทึก	ชื่อ/นามสกุล	เลขที่บัตรประชาชน	เลขที่บัตรสุขภาพ	เลขที่บัตรยา	เลขที่บัตรอื่น
15/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
16/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
17/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
18/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
19/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
20/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
21/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
22/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
23/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
24/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
25/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
26/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
27/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
28/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
29/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
30/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
31/10/2564	นางสาว...	...	...	...	...
1/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
2/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
3/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
4/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
5/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
6/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
7/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
8/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
9/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
10/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
11/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
12/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
13/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
14/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
15/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
16/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
17/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
18/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
19/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
20/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
21/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
22/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
23/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
24/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
25/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
26/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
27/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
28/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
29/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
30/11/2564	นางสาว...	...	...	...	...
1/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
2/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
3/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
4/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
5/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
6/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
7/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
8/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
9/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
10/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
11/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
12/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
13/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
14/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
15/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
16/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
17/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
18/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
19/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
20/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
21/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
22/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
23/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
24/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
25/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
26/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
27/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
28/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
29/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
30/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...
31/12/2564	นางสาว...	...	...	...	...

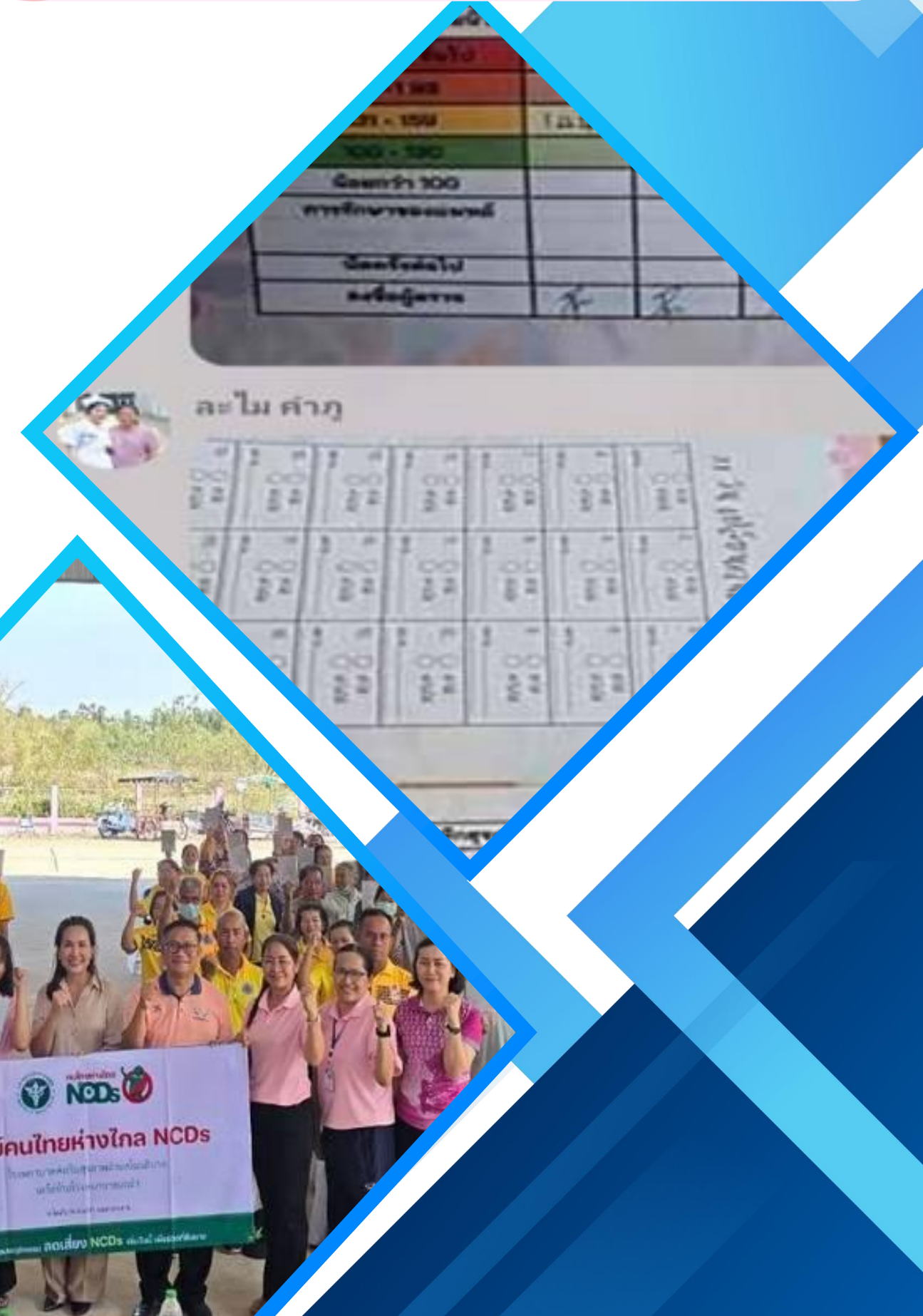
KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

ผลการศึกษา

(เชิงปริมาณ)

- ผู้ป่วยเบาหวานเข้าสู่ภาวะสงบ จำนวน 3 คน:5.8%
- หยุดยาจำนวน 7 คน : 13.5%
- ลดยาจำนวน 15 คน : 28.8%
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย20คนมีความพึงพอใจระดับมาก:66.7%

อภิปรายผล

สะท้อนถึงประสิทธิผลของ แนว
ทางการเรียนรู้แบบมีผู้สนับสนุนจาก
ชุมชน ตรงตามนโยบาย “NCDs ดีได้
ด้วยกลไก อสม.” ระบบสื่อสาร (Line)
ช่วยให้แพทย์วางแผนรักษาได้
ทันที่

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

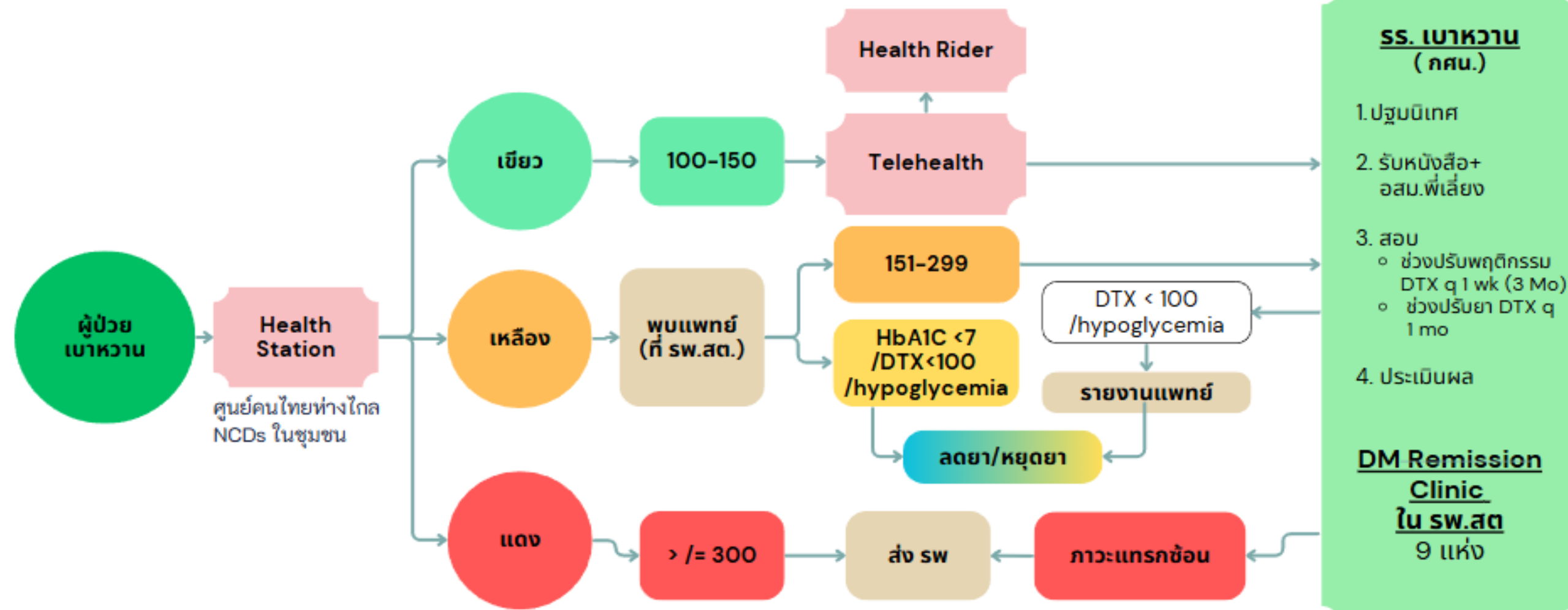

- ขยายผล โรงเรียนเบ้าหวานแกด้าวิทยา ไปยังตำบลอื่น
- พัฒนา สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมมากขึ้น (ออนไลน์ / มือถือ)
- ใช้แนวทางนี้เป็นต้นแบบระดับอำเภอ / จังหวัด

รูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานให้เข้าสู่ระยะสงบแบบบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

พื้นที่นำร่องตำบลโนนภิบาล อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

- SS. เบาหวาน (กศน.)**
1. ปฐมนิเทศ
 2. รับหนังสือ+ อสม. พี่เลี้ยง
 3. สอบ
 - ช่วงปรับพฤติกรรม DTX q 1 wk (3 Mo)
 - ช่วงปรับยา DTX q 1 mo
 4. ประเมินผล
- DM Remission Clinic ใน sw.สต 9 แห่ง**
- สังคมและสิ่งแวดล้อม**
- เพิ่มการเข้าถึงบริการ โดย จัดตั้งศูนย์คนไทยห่างไกล NCDs ในชุมชน และ DM Remission clinic ใน รพ.สต
 - ครูพี่เลี้ยง (อสม.)
 - MOU ภาคีเครือข่ายด้านภัย NCDs ระดับตำบล
 - ธรรมนูญสุขภาพ “หมู่บ้านจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพดี”

กิจกรรมที่ 1 “3 Health 3 สี” ระบบบริการผู้ป่วยเบาหวานใน รพ.สต

กิจกรรมที่ 2
“ รร. เบาหวาน
แบบ กศน.”

กิจกรรมที่ 3
“ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ
ต่อการลดน้ำตาลในเลือด”

อ้างอิง

- 1.กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. (2566). แนวทางการดำเนินงานการดูแลผู้ป่วยเบาหวานให้เข้าสู่ระยะสงบ (Remission service). สืบค้นจาก<https://dmsic.moph.go.th/index/detail/9390>
2. กระทรวงสาธารณสุข. (2566). แผนปฏิบัติการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อของประเทศไทย (พ.ศ. 2566-2570). สืบค้นจาก<https://dmsic.moph.go.th/index/detail/9564>
3. ราชวิทยาลัยเวชศาสตร์ครอบครัวแห่งประเทศไทย (2565). แนวทางการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ให้เข้าสู่ระยะสงบด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเข้มงวดสำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข. สืบค้นจาก : https://thaifammed.org/academic_work/ebookdm/
- 4.สภากาการพยาบาล (2565). ประกาศสภาการพยาบาลเรื่อง กำหนดรายการยาและการวินิจฉัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ และพยาบาลเวชปฏิบัติในการรักษาโรคเบื้องต้น พ.ศ.2565. สืบค้น จาก [https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/T_0036\(3\).PDF](https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/T_0036(3).PDF)
5. สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย. (2566). แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน 2566. สืบค้นจาก <https://dmthai.org/new/index.php/sara-khwam-ru/bukhlakr-thangkar-phaethy/cpg/naewthang-wech-ptibati-sahrab-rokh-bea-hwan-2567>
6. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม. (2568). แผนยุทธศาสตร์ระบบสุขภาพจังหวัดมหาสารคาม ปิงบประมาณ พ.ศ. 2568. สืบค้นจาก<https://mkho-web.moph.go.th/web2023/frontend/web/index.php/showdetail?id=112>

KAEDAM HOSPITAL

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใส่ใจบริการ ทำงานเป็นทีม

ขอขอบคุณค่ะ